N. 1581.

Currenda XII.

A. D. 1878.

N. 81.

Constitutio Papae Benedicti XIV „Cum illud“ de examine concursuali pro obtinendis beneficiis curatis.

Sub 23. Octobris 1864 N. 105 Praes. praescripsimus normam adhibendam in examinibus concursualibus pro beneficiis curatis obtinendis, norma haec praescripta in Currenda XIX ex 1864 pag. 145 — 149 emanavit in sequelam decisionis Sanctissimi Dni Nostri Papae Pii IX. ex 11. Maji 1864 editae juxta decreta Concilii Tridentini Sess. 24. Cap. 18. de Reform. et Papae Benedicti XIV. de Synodo Dioecesana Libr IV. Cap. VII. et VIII. atque juxta constitutionem ejusdem Papae Benedicti XIV. de 14 Dei 1742 incipientem a verbis „Cum illud“ quam constitutionem hucusque non promulgatam verbotenus hic proponimus:

CONSTITUTIO PAPAE BENEDICTI XIV. ex 14. DEC 1874.

VENERABILIBUS FRATRIBUS, PATRIARCHIS, PRIMATIBUS, ARCHIEPISCOPIS ET EPISCOPIS.

BENEDICTUS PAPA XIV.

VENERABILES FRATRES, SALUTEM ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM.

Quum illud semper plurimum formidaverit ecclesia catholica, ne indignis quibusque et extra sacerdotale meritum constitutis cura animarum et dominici gregis custodia crederetur, quia totius familiae status et ordo nutat, si, quod requiritur in corpore non invenitur in capite: hinc canonicis sanctionibus ac praesertim S. Tridentinae Synodi decretis provide consultum est, regimen ecclesiarum parochialium iis esse committendum, quorum omnis aetas a puerilibus exordiis ad perfectiores annos per disciplinae ecclesiasticae stipendia ita cucurrisset, ut de illorum supra alios provectione ac potiori doctrinae morum ac diuturni laboris suffragio nefas esset dubitare. Quia vero perniciosa apud plurimos opinio sensim invaluit, Tridentini decretis non praescriptam esse dignioris electionem, sed caveri tamtummodo, ne indignis ecclesiae parochiales aliaque beneficia, quibus cura imminet animarum, conferrentur, san. mem. Innocentius XI., praedecessor Noster errorum doctrinam a vera et sincera patrum mente longius deflectentem damnavit et edocuit, quam prudens ac diligens esse debeat pastoralis officii dispensatio.

§. 1. Ad tramites idcirco ejusdem S. synodi usu receptum est, occurrente parochialis ecclesiae vacatione, quae libere ab ordinario conferenda sit, concursum institui, ut, habita in eo de cujuslibet aetate, moribus, doctrina et sufficientia solerti inquisitione, episcopus eligat, quem ceteris magis idoneum judicaverit.

§. 2. At quia contingere quandoque potest, quod favore vel gratia vel minus aequo judicio minus digni dignioribus praeponantur, s. m. Pius V., Noster praedecessor, ne quid in hujusmodi

electione esset inordinatum atque praeposterum, edita saluberrima constitutione licere voluit injuste in concursu rejectis, interposita ad metropolitanum vel episcopum viciniorem vel sedem quandoque apostolicam appellatione praeelectum ad novum examen provocare, et ecclesiam alteri non rite collatam novo facto meritorum periculo, si ita jus esset, vindicare. Et ne frivolae appellationis diffugio locus esset, provide ibidem cautum est, dictae appellationi in devolutivo tantum deferri oportere, non suspensa aut quoque modo ratardata praeelecto ab ordinario parochialis ecclesiae possessione.

§. 3. Consultissimae hujusmodi leges eum in finem institutae, ne in tanti momenti re imperiti magistris, novi antiquis, rudes praeferantur emeritis, violatae sunt hominum fraude et malitia ipsa medela vulnus exasperantium. Saepissimae enim rejecti ab ordinario, dictae constitutionis obtentu, in vocem appellationis facile prorumpere et, minus legitima concurrente causa, electos ab episcopo ad novum examen provocare consueverant; illosque praeterea, relicta gregis et ecclesiae custodia longum iter arripere et diuturni laboris, temporis et pecuniae impensa exhaustos, litem in secunda, tertia et ulteriori qandoque instantia sustinere cogebant.

§. 4. Quin etiam experientia compertum est, magno justitiae detrimento litem ipsam absolvi, quandoquidem ii, qui examini se subjecerant atque in primaevo concursu, utpote legitimarum institutionum nescii, rejecti fuerant, longa postmodum decurrente lite, sedulam literis ex industria: navantes operam, praeferri aliis merebantur et acerbe succensebant episcopo, judici quidem adeptae, non autem adipiscendae peritiae, per injuriam se fuisse rejectos.

§. 5. Hinc apud bene moratos homines et justitiae vindices frequens querelarum occasio quibus sedandis quum Congregatio Concilii Tridentini Interpres omne studium diligentiamque conferret, Nobis, qui secretarii munere fungebamur, mandatum est, ut sermone, typis postea vulgato, rem sedulo expendere, ingruentis mali originem et apta eidem avertendo remedia investigare pro viribus niteremur. Sensus hac de re Nostros explicantes, vitio potissimum laborare comperuimus praxim examinis oretenus habiti nec scriptis consignati; electi siquidem ad curam animarum ab ordinario collatore et ad iteratum examen coram alio judice provocati, jus legitimae collationis tueri non poterant certo ac permanenti testimonio jam probatae idoneitatis; sed a novi examinis alea, subeunda coram judice appellationis, gestarum rerum prorsus ignaro, tota res pendere videbatur. Quocirca gravi justitiae detrimento recepta in foro erat opinio, provocari posse ad alium judicem, nullo exhibito indebitae rejectionis documento. Quod quidem quum a sacrorum canonum censura longius aberraret, facile huic corruptelae occurri posse censuimus, si certa primum et apte disposita habendi examinis forma praescriberetur; si quaestiones examinatis propositae et consentaneae illorum responsiones totaque rei gestae series in scriptis redigeretur; et si acta demum totius concursus ad judicem appellationis integra asportarentur.

§. 6. Inita a Nobis consilii ratio non solum arrisit Congregationi, illam die 16. Novembris 1720. ratam habenti; sed etiam pontificii judicii accessione roborata fuit a Clemente XI., ecclesiasticae disciplinae vindice et assertore eximio. Utque locorum ordinarii ea omnia filiali, quo par erat, obsequio et diligentia exsequerentur, iis datae sunt die 10. Januarii 1721. opportunae literae Nostro calamo exaratae, ejusdemque Pontificis sensu et oraculo comprobatae, quarum tenorem etsi alias prelo commissum et insertum in bullario dicti Clementis praedecessoris Nostri, congrue hic duximus referendum.

§. 7. Reverendissime Domine uti Frater. Quo parochiales ecclesiae dignioribus personis gubernandae traderentur, statuit, ut notum est, sacrosancta Tridentina Synodus Sess. XXIV. cap. 18., ut vacante ecclesia parochiali indiceretur et fieret concursus, ac, postquam concurrentes ab episcopo vel ejus vicario atque ab examinatoribus synodalibus saltem tribus examinati et approbati essent, episcopus eum eligeret, quem aetate, moribus, doctrina, prudentia aliisque rebus ad vacantem ecclesiam gubernandam necessariis et opportunis digniorem ceteris magisque idoneum judicaret. Adiecitque ad hanc Concilii sanctionem validius confirmandam re et nomine sanctissi-

mus Pontifex Pius V., quod, si unquam episcopus minus habilem, postpositis magis idoneis, elegisset, possent ii, qui rejecti essent, a mala ejusmodi electione ad metropolitanum vel, si ipse eligens metropolitanus aut exemptus foret, ad viciniorem ordinarium ut sedis apostolicae delegatum vel alias ad ipsam sedem apostolicam appellare ac praeelectum ad novum examen coram ipso appellationis judice et ejus examinatoribus provocare; ea tamen cautione, ut appellatio non in suspensivo, sed in devolutivo esse deberet; quemadmodum in ejus constitutione, quae trigesima tertia est, latius cavetur; concludendo, quod, constitutio de proris eligentis irrationabili judicio eoque revocato, parochialis ecclesia magis idoneo conferatur.

Quam autem neque Concilii decreto neque Pontificis bulla examinis in concursu peragendi forma seu methodus ulla certa ac peculiaris servanda proponatur, difficile dictu est, quanta examinum aliorum alibi diversitas exstiterit atque hinc occasio querelarum. Nam alicubi, quum non eaedem omnibus quaestiones, non iidem casus propositi fuissent, erant identidem, qui vel in judicio vel extra conquererentur, sibi quidem postpositis difficiliores praelecto autem faciliores ad solvendum quaestiones obtigisse. Alibi vero eaedem quidem omnibus quaestiones propositae fuerunt, sed neque hae neque datae a concurrentibus responsiones scripto seu literis consignabantur. Quumque postmodum nec raro contingeret, ut e postpositis quispiam jure bullae supradictae novum ad examen coram judice appellationis ejusque examinatoribus electum provocaret, S. Congregatio usque ab anno **1603.**, considerans gravamen non alia ratione quam novo examine probari posse, provocationem ad novum examen censuit admittendam gravamine necdum probato et requisitis tantummodo probationibus in subsequenti judicio; in quo probato per novum examen appellantis gravamine quoad doctrinam, probanda superest ejusdem prae jam electo in reliquis ad regendam ecclesiam requisitis praestantia, ut de majori alterutrius ad parochialis ecclesiae gubernium idoneitate sententia ferri possit; quum non continuo, si quis est doctior, is etiam aptior seu magis idoneus ad id regimen habeatur vel etiam habendus sit. Quam Sacrae Congregationis sententiam scriptores et tribunalia laudarunt. Aliis demum in dioecesibus laudabilis invaluit consuetudo; ut eaedem omnibus quaestiones iidemque casus proponantur, ac (ne qua detur ansa cancellario quidquam suo marte addendi, minuendi, mutandi) ut ipsimet concurrentes, qui interrogati fuerint, quaeque responderint sua manu perscribant.

Atque ordinarii, qui morem hunc longe optimum in examinando tenuere, Sacrae deinde Congregationi etiam atque etiam considerandum reliquerunt. his, qui sic examinati essent atque postpositi, in posterum ut solent appellantibus, indulgenda nec ne statim electi novum ad examen provocatio nulla gravaminis praerequisita probatione videretur; quum isti ex actis primi examinis gravamen doctrinae facile alioquin probare possent; quod alii aliter nimirum examinati probare nisi secundo seu novo examine non poterant. Nec defuere alii probitatis ac peritiae in administrandis diu ecclesiis laude praestantes, qui monerent, frenum aliquod hujusmodi appellantium licentiae tandem iniiciendum eorumque jam nimis crebras novum ad examen provocationes esse reprimendas; quippe quae vix unquam sine magno ecclesiarum damno contingunt. Nam quum novum examen coram judice appellationis longe procul a parochia peragendum sit, electus ab episcopo, qui provocatur, parochiam, quam possidet, cogitur interea temporis deserere eamque oeconomo vel vicario cuipiam, veluti sponsam ignotis custodibus relinquere, sponso non parumper, sed diu sane abfuturo, dum nempe implicata, ut fit, lite terna etiam vel quaterna alia ex aliis examina super praestantia primum doctrinae, tum deinde aliorum, quae ad integrandam idoneitatem opportuna sunt, contentiose multiplicentur, et commode, ne dicam otiose, transfigantur, antequam deliberari possit, utri concurrentium perochia sit adjudicanda.

Ad tollendam ejusmodi non minus querelarum quam incommodorum occasionem, Sacra Congregatio Concilii Tridentini Interpres, postquam rem omnem a capite repetitam in gemina sessione **1.** Octobris et **16.** Novembris **1720.** summo studio recognovit, tandem Sanctissimo etiam annuente statuit, (quod per praesentes literas encyclicas exsequitur,) omnes et singulos episco-

pos aliosque praelatos, penes quos sit jus et aucteritas faciendi concursum, hortari, ut examen ejusmodi instituere non graventur, quale jam et multae dioeceses et Urbs ipsa observat, atque apostolica etiam Dataria postulat, sive quum sede vacante vacat ecclesia aliqua parochialis, cujus collatio ad sedem apostolicam pertineat, sive quum, vacat parochialis aliqua, ut dicitur juxta decretum; sive demum, quum, vacante in collegiatis aut cathedralibus ecclesiis dignitate aliqua majori annexam habente curam animarum, faciendus est concursus atque ad apostolicam Datariam transmittendus, ut notum est, atque in literis, quae de ordine Sanctissimi tunc e Dataria prodeunt, clare praescribitur.

Vacante itaque ecclesia parochiali, quae conferenda sit per concursum, atque hoc solitis formulis indicto, haec quae sequuntur, ex Sacrae Congregationis sententia, consilio, suasione, servanda proponuntur.

1. Primum nempe, ut assignentur eaedem omnibus concurrentibus quaestiones, iidem casus, idemque textus evangelii, super quo sermonis aliquid perscribant ad probandum dicendi pro concione facultatem.

2. Alterum, ut casus et quaestiones resolvendae dictentur omnibus eodem tempore atque omnibus pariter eodem tempore textus evangelii tradatur.

3. Tertium, ut certum idemque omnibus spatium temporibus constituatur, intra quod casus resolvant, quaestionibus respondeant, conciunculam componant.

4. Quartum, ut eodem concurrentes omnes in conclavi claudantur, unde, quamdiu scribent (dabitur enim omnibus scribendi copia) nemo eorum egredi neque alius quispiam eo ingredi possit, nisi postquam scripta confecerint et exhibuerint.

5. Quintum, ut omnes sua quisque manu tum responsa, tum sermonem scribant subscribantque.

6. Sextum, ut responsa quidem latine, sermo autem ea, qua ad populum haberi solet, lingua scribatur.

7. Postremum, ut unumquodque responsum et unusquisque sermo, quum ab unoquoque concurrentium exhibebitur, non solum ab eo, qui scripsit, atque a cancellario concursus, verum etiam ab examinatoribus et ab ordinario vel ejus vicario, qui concursui interfuerint, subscribatur.

Peracto secundum hanc formulam concursu, collataque ei, qui magis idoneus ac dignior judicatus fuerit, ecclesia parochiali, non admittatur appellatio aut a mala relatione examinatorum aut ab irrationabili judicio episcopi, nisi intra decem dies a die collationis interponatur.

Si quis autem hoc intra spatium appellaverit, actaque concursus petat ad judicem appellationis transferenda, mittantur vel acta ipsa originalia concursus clausa et obsignata vel certe unum aliquod authenticum eorum exemplum a cancellario concursus atque altero notario collatum et auscultatum coram vicario vel alio in ecclesiastica dignitate constituto, quem eligat ordinarius, ad quem etiam notarii cancellario adjungendi electio pertinebit, nec non ab examinatoribus synodalibus, qui concursui interfuerunt, subscriptum.

Ex quibus actis vel authentico eorum exemplo, nisi gravamen quoad doctrinam probet is, qui sic, ut praemittitur, examinatus aut a mala relatione examinatorum aut ab irrationabili judicio episcopi appellaverit, novum ad examen provocandi facultatem a Sacra Congregatione frustra postulabit.

Quemadmodum et in judicio appellationis persequi jus suum frustra tentabit is, qui forte se gravatum doleat quoad reliqua, nisi. interposita mature, ut dictum est, appellatione ab irrationabili judicio episcopi, gravamen quoad illa ostenderit vel ex actis primi concursus vel saltem ex attestationibus et documentis extraiudicialibus etiam, sed non levibus.

Atque ita quidem sensit Sacra Congregatio et Sanctissimus assensit.

At si quis tamen ordinariorum aliter, ac supra descriptum est, concurrentium examina instituere perrexerit, perget et Sacra ipsa Congregatio more pristino appellantibus, qui se gravatos dixerint, provocationem ad novum examen, nulla gravaminis praevia probatione, indulgere

Interim tamen, ne harum literarum memoria dilabatur, vult eadem Secra Congregatio eas in uniuscujusque ordinarii cancellaria perpetuo conservari. Cujus interea consilium, tum voluntatem, dum ego omnibus significo, amplitudini tuae fausta omnia e coelo precor.

Romae hac die 10. Januarii 1721.

Amplitudinis Tuae Uti Frater

P. M. Card. *Corradinus* Praefectus. *P. Lambertinus* Secretarius.

§. 8. Quantum recte dispensandis ecclesiasticis muneribus, administrandae justitiae, componendis dissidiis, continendisque in officio clericis proficeret saluberrima praemissarum legum institutio, satis superque experientia comperuimus, quum Anconitanam primum ecclesiam ac deinde Bononiensem sponsam Nostram paterna charitate cominus amplecteremur, freti siquidem dictarum legum praesidio digniores parochiis et curae animarum praefecimus; tantaque, benedicente Domino, id accidit animorum consensione, ut nemo questus sit, traditum minus digno celsioris loci praemium vel minus juste alteri credita vacantis ecclesiae gubernacula.

§. At 9. quia certis admonemur indiciis, non ita id aliis episcopis contigisse, imo non deesse, qui privatis abrepti studiis saepe declinare ac redarguere judicium episcopale praesumant: Nos propterea solliciti de implendis prout decet muneris Nostri partibus nonnulla praefatis literis addenda, nonnulla vero tacite breviterque ibidem tradita clarius explicanda censuimus, ut recte omnia atque ex ordine peragantur.

§. 10. Moerentes igitur audivimus, quod in plerisque dioecesibus, etsi recepta sit laudabilis firmiterque custodienda consuetudo in scriptis redigendi examen concurrentium, nihilominus examinatorum suffragia in sola literarum peritia versantur, nec illorum exquiritur sententia de clericorum aetate, institutione, gravitate et honestate morum, prudentia, muniis antea exercitis, et an tales demum sint, qui oves suas verbo et exemplo juvare possint. Quam devia sit hujusmodi praxis a Tridentini semita, is plane intelliget, qui expendet verba relata cap. 18 Sess. XXIV. de reformat.: „Peracto deinde examine, renuncientur quotqumque ab his idonei judicati fuerint moribus, doctrina, prudentia et aliis rebus ad vacantem ecclesiam gubernandam opportunis“ Idque probe noscens Congregatio ejusdem Concilii Interpres, pluries edixit, examinatores suo deesse muneri, si doctrinae tantum judices essent, nec inquirerent, qui prae aliis probitate morum, laboribus, praestito antea ecclesiae obsequio ceterisque dotibus ad officium parochi cumulate obeundum necessariis essent idonei et commendabiles.

§. 11. Absoluto examine, ut cuique satis compertum est, fit tantummodo potestas examinatoribus renunciandi quotquot regendae ecclesiae idoneos judicaverint, reservata uni episcopo electione dignioris, quemadmodum sancitum est a Tridentino illis verbis: „Ex hisque episcopus eligat quem ceteris magis idoneum judicaverit.“ At si quem clericorum forte contigerit appellare a mala relatione examinatorum, quorum cura unice versata fuerit in exquirenda doctrina, non facta uno eodemque tempore solerti etiam investigatione aliarum qualitatum, quae pastoris congruant officio: ordo judicii secum feret, ut etiam judex, ad quem provocatum fuit, in sola doctrinae indagine immoretur, nec sine gravi animarum detrimento et disciplinae injuria praeficiatur ecclesiae, qui literis magis pollet, licet cetera minus aptus et quandoque indignus; contra vero arceatur ille. qui, licet impar doctrinae, merito attamen, moribus, gravitate prudentia, probato nomine diuturno ecclesiae famulatu ac multiplici virtutum laude praecelit.

§. 12. Factum praeterea satis exstirpandis abusibus non videtur, si tam episcopus quam examinatores conjunctis studiis industriae nervos omnes intenderint in conferenda concordi judicio ecclesia personae, qnae, licet scientia et literis alteri concedat, majori tamen ceterarum qualitatum eminet ornamento. Siquidem postpositus suae nimium fidens doctrinae ab irrationabili judicio episcopi non raro appellat, causaque ad judicem appellationis delata idem totus est in perquirenda majori doctrina ac reparando gravamine literato homini irrogato, nusquam librato

aliarum virtutum pondere, quae in appellante desiderantur, lugentque ut plurimum vigiles ecclesiarum antistites exitum hujusmodi appellationis, intimeque dolent, parochias doctis non aptis pastoribus, ut dictum est, regendas committi.

§. 13. At si judex etiam appellationis (quod raro evenit) tantum tribuens scientiae quantum satis, majori et accuratiori examine inquirat, qui mores hominum sint, quae gravitas, prudentia, qui suscepti antea labores, quae virtutum specimina, quae demum totius anteactae vitae ratio pascendo gregi consentanea: tot judici exhibentur attestationes ab appellante ex industria collectae, ut, revocato et episcopali judicio tamquam irrationabili, non vereatur judex succurrere eidem appellanti, quem tam capiosa tamque conspicua probitatis adjuvant documenta.

§. 14. Demum quum praecipue episcopis tamquam in specula constitutis, pateant subditorum excessus, contingere solet, ut in concursu tam inspecta scientia quam moribus, ille idoneus ab examinatoribus renuncietur, cui foeda aliqua vitii labes ac criminis macula inusta sit omnibus praeterquam episcopo occulta. Si episcopus, justa suadente causa, crimine non revelato, eundem criminosum tacitus praeteriret aliumque immunem a sorde praeelegerit, illico postpositus simulato gravamine provocat ad superiorem judicem criminis ignarum, et consueto diffugio appellationis evehitur ad pastorale fastigium, qui non potest consulere populo, sed nocere, nec praestare regimen, sed augere discrimen.

§. 15. Ne igitur improbi ingenii homines remedium appellationis ad justitiae praesidium institutum callide traducant ad iniquitatis defensionem, optimum factu aliquibus fortasse videretur, si, appellatione quavis sublata, cura praeficiendi rectores animarum prorsus relinqueretur episcopis rationem villicationis suae Christo judici tantum reddituris. Verum nullo pacto probare id possumus, quod adversaretur menti Concilii Tridentini tacite permittentis appellationem in devolutivo a mala relatione examinatorum, quemadmodum innuere videntur verba illa: „Nec praedictorum examinatorum relationem, quominus exsecutionem habeat, ulla devolutio et appellatio etiam ad sedem apostolicam, sive ejusdem sedis legatos aut vicelegatos, aut nuncios seu episcopos, aut metropolitanos, primates vel patriarchas interposita impediat aut suspendat;" cui sanctioni respondet etiam constitutio Piana admittens appellationem in devolutivo ab irrationabili judicio episcopi.

§. 16. Qua de re, ut in ejusmodi negotio apte omnia atque composite peragantur, officii Nostri esse duximus eum vobis, ven. fratres, gerendarum rerum ordinem praescribere, quem longo usu utilem agnovimus instituendis animarum rectoribus, qui credito sibi gregi praeesse et prodesse possint.

I. Episcopus, habita, notitia, vacationis ecclesiae, statim ad perscriptum Tridentini idoneum in ea deputet vicarium cum congrua ejus arbitrio fructuum portionis assignatione, qui onera ipsius ecclesiae sustineat, donec ei de rectore provideatur.

II. Publico evulgetur edicto notitia concursus congruo et ab episcopo praefinito tempore celebrandi, eodemque edicto omnes clare et aperte moneantur, ut interim decurrente termino assignato coram cancellario episcopali vel altero ab episcopo deputando, suarum qualitatum, meritorum et munerum probationes, attestationes tam judiciales quam extrajudiciales aliaque id genus documenta, quae fraude vacent, exhibeant; alioquin, dicto termino elapso, documenta hujus modi, quaecunque et qualiacunque ea sint, nullatenus recipientur.

III. Eveniente die concursus a cancellario episcopali singulorum merita, qualitates et requisita (ut vocant,) incorrupta fide deprompta a juribus tempore habili exhibitis, in scriptis summatim redigantur; porro copia epitomes tradetur non solum episcopo, vel vicario generali vices illius obeunti, sed singillatim omnibus examinatoribus ad concursum adscitis, ut cum de scientia tum de vita, moribus aliisque regendae ecclesiae necessariis dotibus ferant judicium.

IV. Die praestituta ab episcopo habeatur concursus, servata accurate in omnibus forma tradita in supra relatis literis anno 1721. editis, totaque rerum in eo gestarum series scriptis dili-

genter enucleetur. Porro examinatores ad assequendam certam et indubiam coniecturam scientiae, postquam diligenter expenderint singulorum peritiam in evolvendo, explicandoque oretenus aliquo ecclesiasticae doctrinae capite, vel a SS. patribus, vel a sacro Concilio Tridentino, vel a catechismo Romano excerpto, ac pari diligentia libraverint a quolibet scripto datas responsiones quaestionibus propositis; et postquam demum deprehenderint, qua quisque polleat gravitate sententiarum et elegantia sermonis in conciuncula seripto pariter exarata et textui evangelico vel alteri dato themati accommodata: parem, ni forte majorem solertiam examinatores adhibeant in perscrutandis aliis qualitatibus, regimini animarum consentaneis; morum honestatem inquirant, gravitatem, prudentiam, praestita hactenus ecclesiae obsequia, acquisitam in aliis muneribus laudem aliaque spectabilium virtutum ornamenta, doctrinae arcto foedere consocianda; hisque omnibus conjunctim expensis, inhabiles per sua suffragia reiiciant et idoneos episcopo renuncient.

V. Absoluto concursu ab episcopo vel eo impedito a vicario generali una cum examinatoribus synodalibus non paucioribus quam tribus, notula compendiaria requisitorum antea distributa tradatur cancellario, qui illam comburat, vel penes acta secreto custodiat et nemini ostendat, nisi de mandato episcopi vel ejus vicarii generalis, Subinde vero ordinarius, quum primum ei libuerit, eligat ex approbatis digniorem, nec illi possessio ullo appellationis vel inhibitionis obtentu retardetur.

VI. Si quem clericorum appellare contigerit a mala relatione examinatorum vel ab irrationabili judicio episcopi, coram judice appellationis acta concursus integra omnino producat, et judex, nisi illis visis et gravamine comperto, sententiam non pronunciet. Praeterea in ferenda sententia ac reparando gravamine idem judex innitatur solummodo probationibus ab actis elicitis tam respectu doctrinae quam aliorum meritorum. Quia vero a publica indictione usque ad diem habiti concursus tantum temporis intercessit, quantum satis fuit commode exhibendis necessariis juribus, attestationibus, requisitis aliisque meritorum documentis; idcirco, ut quaevis via fraudibus praecidatur, volumus ac districte mandamus, ne dd. attestationes, fides tam judiciales quam extrajudiciales et documenta quaecunque studiose conquisita et post concursum, ut ajunt, expiscata ullo modo recipiantur: non obstantibus supra memoratis literis a Congregatione Concilii Tridentini Interprete anno 1721. editis, quibus ad praemissorum effectum in hac parte derogamus, illis tamen in reliquis una cum omnibus in eis contentis firmiter in suo robore permansuris.

VII. Ubi vero episcopus, posthabito uno vel altero ex approbatis, ecclesiam contulerit magis idoneo ob aliquam sibi ipsi tantum notam causam, quam censeat significari oportere judici appellationis ad detergendam injustae fortasse praeelectionis notam: familiaribus literis judicem certiorem efficiat inviolabilis secreti lege adjecta. Nemo sit, qui hanc praxim Nostrae tribuat solertiae, quum illa profluat a Tridentini decretis. Sessione etenim XXIV. cap. 20. de reform. ita disponitur: Praeterea si quis in casibus a jure permissis appellaverit aut de aliquo gravamine conquestus fuerit seu alias ob lapsum biennii de quo supra ad alium judicem recurrerit, teneatur acta omnia coram episcopo gesta ad judicem appellationis expensis suis transferre, *eodem tamen episcopo prius admonito, ut si quid ei pro causae instructione videbitur, possit judici appellationis significare*".

Et quamvis jure Nobis timendum sit, ne dicta praxis monendi judicem, a quo appellatum est, in more olim posita hac tempestate obsoleverit et a foro recesserit, attamen episcopus (ut dictum est) si ex causa sibi tantum et non aliis nota, quae tamen approbari digna sit, ecclesiam contulerit, illam judici appellationis datis secreto literis denunciet et aperiat. Sciant porro judices delatas ab episcopo causas et rationes inviolabilis secreti fide esse custodiendas, nec parvi pendendum esse testimonium illius pastoris, cui divino mandatur eloquio oves suas agnoscere. Facile enim credi non potest, episcopos suae non minus quam alienae salutis adeo immemores, ut non deterriti divini interminatione judicii odio vel favore moveantur, et in sacrorum canonum singularem injuriam *dicant malum bonum, bonum malum, ponentes tenebras lucem et lucem tenebras.*

Si vero episcopo fuerit suspecta fides judicis, ad quem appellatum est, nec eidem revelanda censuerit hujusmodi occulta rationum momenta: illa significet secretis literis S. R. E. Cardinali Praefecto pro tempore Congregationis Concilii, qui nec consilio nec auctoritate deerit, quo minus a judice appellationis debitus justitiae locus tribuatur.

§. 17. Praeterea quia aequitati etiam convenit, causas appellationis, quae magno litigantium dispendio et ecclesiae pernicie immortales quandoque exsistunt, quanta fieri potest brevitate terminari: idcirco ubi a judice appellationis lata sit sententia, quae praeelectioni factae ab episcopo omnino sit conformis, nullus pateat novae appellationi aditus, sed auctoritate rei judicatae controversiae finis imponatur. Sin vero judex appellationis aliter quam ordinarius pronunciaverit, liceat praeelecto ab episcopo, qui causa cecidit, ad alium judicem appellare, firmiter interim retenta parochialis ecclesiae possessione. Tandem postquam tertius quoque judex sententiam dixerit, ne partes ultra modum graventur laboribus et expensis, praesertim quia agitur de cura animarum, cui damnosum est certi pastoris destitui solatio: is legitimum regendae ecclesiae jus obtineat, cui duae conformes assistunt sententiae, nec ullum novae appellationis remedium succumbenti suffragetur.

§. 18. His sane regulis quamvis appellatio sublata non sit, satis tamen praesidii comparatum esse arbitramur ecclesiasticae disciplinae ac recte gerendarum rerum ordini. Unum superest, ut proposita hactenus media debitae exsecutioni mandentur, eumque in scopum locorum ordinarii vigilantiam suam desiderari non patiantur. Ferendum quippe non esset ad Nostri apostolatus auditum novas in diem deferri querelas ac summovendis abusibus novas implorari leges ab iis, qui jam praestitutas negligunt et contemnunt.

§. 19. Demum quum non raro contingat, ecclesias parochiales, dignitates, canonicatus aliaque beneficia curam animarum habentia a sede apostolica esse conferenda, vel quia vacaverint in mensibus reservatis, vel quia ex alio capite dictae sedi reservata sint: Nos praedecessorum Nostrorum vestigiis inhaerentes praecipimus et mandamus, ut uno vel altero interveniente casu concursus ab episcopo sine ullo discrimine indicatur, nulla ad hunc actum petita venia vel licentia, quam Nostris hisce literis sibi tributam episcopi intelligant.

§. 10. Absoluto concursu, si res sit de beneficiis curatis, quae tantum ratione mensium reservata sint, episcopus inter approbatos eliget magis idoneum et Datariae significet, nec acta concursus transmittat, nisi a Dataria, quum id opportunum duxerit, requirantur. Sin vero dicta beneficia, quibus cura imminet animarum, ex alio quovis capite quam mensium apostolicorum sanctae sedi reservata sint, eo sane casu veteri non immutato more abstineat episcopus a ferendo dignioris judicio et acta concursus ultro Datariae exhibeat.

§. 21. Licebit tamen ordinariis pro suo arbitrio familiaribus literis Datariae scriptis eidem denunciare personam, quam censent regendae ecclesiae magis idoneam, eundemque commonere, an occulta aliqua et in actis juste reticita subsit causa, quae cuipiam obstet ad beneficium curatum obtinendum. Nos ipsi postmodum ab hac sede omnium principe et magistra luculento edocebimus exemplo, quanti faciendum sit episcopale judicium quantoque vos honore prosequamur, venerabiles fratres, in partem Nostrae sollicitudinis evocatos, quibus interim apostolicam benedictionem peramanter impertimur. Datum Romae apud S. Mariam Majorem die XIV. Dec. MDCCXLII. Pont. Nostri anno III. (Bull. Bened. XIV. Tom. I.)

His praemissis observamus praxim concursualium examinum in Currenda XIX ex 864 introductam in Dioecesi Nostra ultro valere.

E Consistorio Episcopali,
Tarnoviae, die 15. Aprilis 1878.

Josephus Alojsius,
Episcopus Tarnoviensis.

Tarnoviae 1878. Typis A. Rusinowski, Typographi ad honores Episcopalis, Impensis Consistorii.